

Działalność Centralnego Ośrodka Badania Odmian Roślin Uprawnych w zakresie roślin białkowych w sezonie wegetacyjnym 2026 roku

1. Doświadczenia polowe

W sezonie wegetacyjnym 2026 roku, w ramach *Inicjatywy białkowej COBORU* założono **264** doświadczeń odmianowych i odmianowo-agrotechnicznych z gatunkami roślin bobowatych grubonasiennych (bobik, groch siewny, łubin biały, wąskolistny, żółty i wyka siewna), a także z soją. (rys. 1). Wzrost liczby doświadczeń dla całej grupy tych roślin, w porównaniu do roku 2016 jest prawie trzykrotny.

Ponadto, we współpracy z IUNG-PIB założono **29** doświadczeń ekologicznych (EKO) w użytkowaniu na nasiona, w których poza badaniem wybranych odmian grochu siewnego, łubinu wąskolistnego oraz soi, testowane są także zarejestrowane odmiany wyki siewnej. Większość doświadczeń EKO zlokalizowano w stacjach i punktach doświadczalnych COBORU, na wydzielonych polach, na których prowadzona jest uprawa ekologiczna odmian roślin rolniczych.

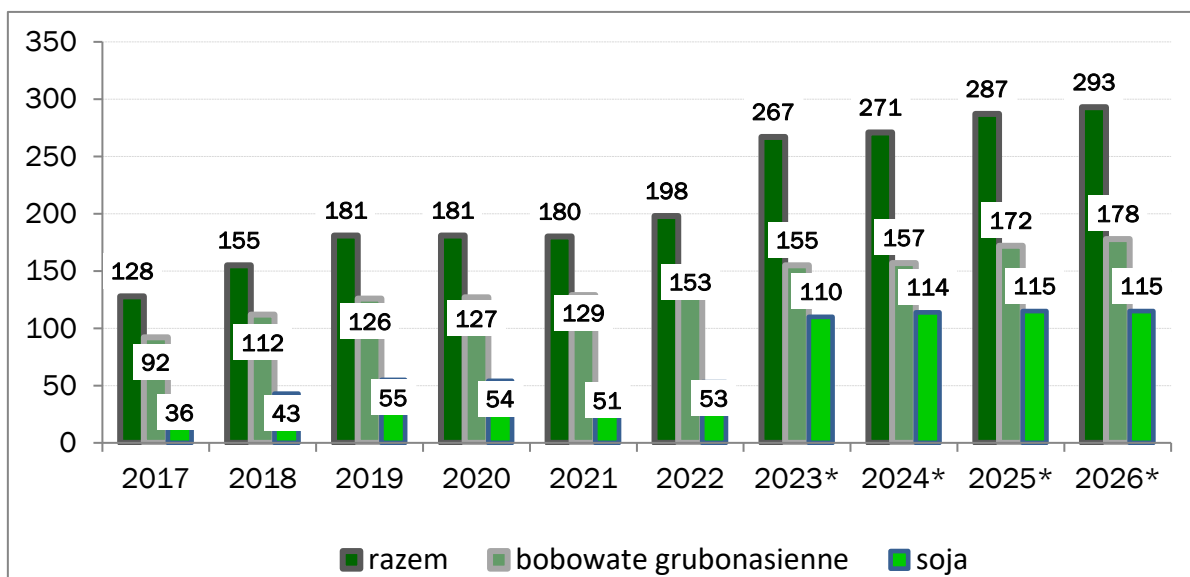
Znaczący wzrost liczby doświadczeń w roku 2023 wynikał ze zmiany podejścia do realizacji badań z soją oraz uwzględnienie liczby realizowanych doświadczeń w gatunkach o mniejszym znaczeniu gospodarczym, w których w ostatnich latach zgłoszono nowe odmiany do Krajowego rejestru lub zwiększył się areal plantacji nasiennych (groch siewny ozimy, łubin biały, wyka siewna).

Począwszy od roku 2023, testowane odmiany soi w doświadczeniach polowych podzielono na trzy niezależne serie, w zależności od długości wegetacji odmian, określonej na podstawie wyników obserwacji wykonanej w Polsce. Dodatkowo rozmieszczenie doświadczeń poszczególnych serii zoptymalizowano w zależności od długości wegetacji odmian. Pierwszą serię, obejmującą odmiany o najkrótszym okresie wegetacji, usytuowano głównie w rejonach Polski północnej, a w mniejszym zakresie na południu kraju. Z kolei doświadczenia serii III, z odmianami o najdłuższym okresie wegetacji, rozmieszczono przeważnie na południu i w centrum kraju, a w najmniejszej liczbie na północy. Natomiast doświadczenia serii II zawierające odmiany o średniej długości wegetacji, rozlokowano równomiernie na terenie całego kraju. Liczbę doświadczeń w poszczególnych seriach podano w opisie do mapki z soją.

Szczegóły dotyczące zakresu badań w poszczególnych gatunkach bobowatych grubonasiennych o większym znaczeniu gospodarczym oraz soi w latach 2016-2026 obrazuje rys. 2.

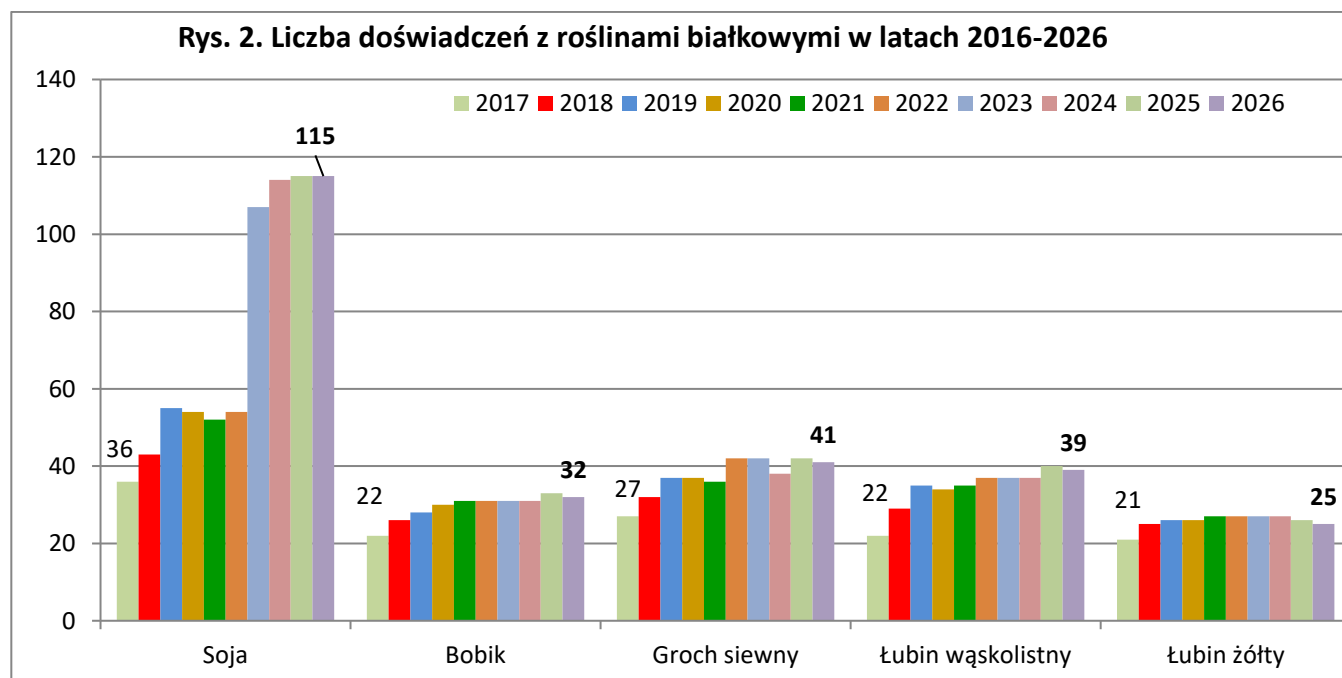
Rozmieszczenie doświadczeń w roku 2025 przedstawiono na pięciu mapkach.

Rys. 1. Liczba doświadczeń z bobowatymi grubonasiennymi i soją w latach 2016-2026

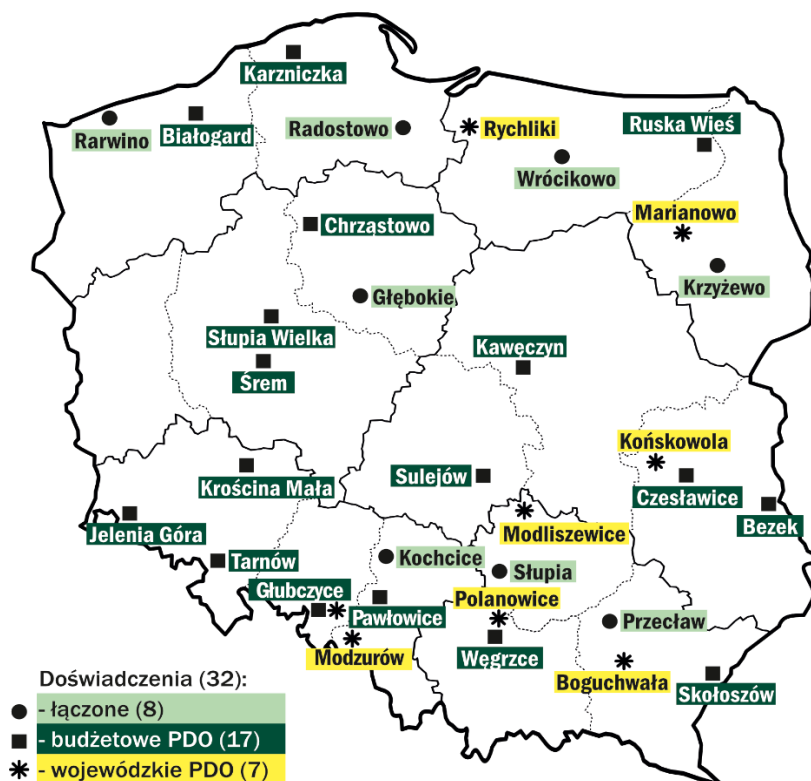
* - We wskazanej liczbie ujęto wszystkie doświadczenia z bobowatymi grubonasiennymi i soją złożone w sezonie wegetacyjnym 2026

Rys. 2. Liczba doświadczeń z soją i gatunkami bobowatych grubonasiennych w latach 2016-2025

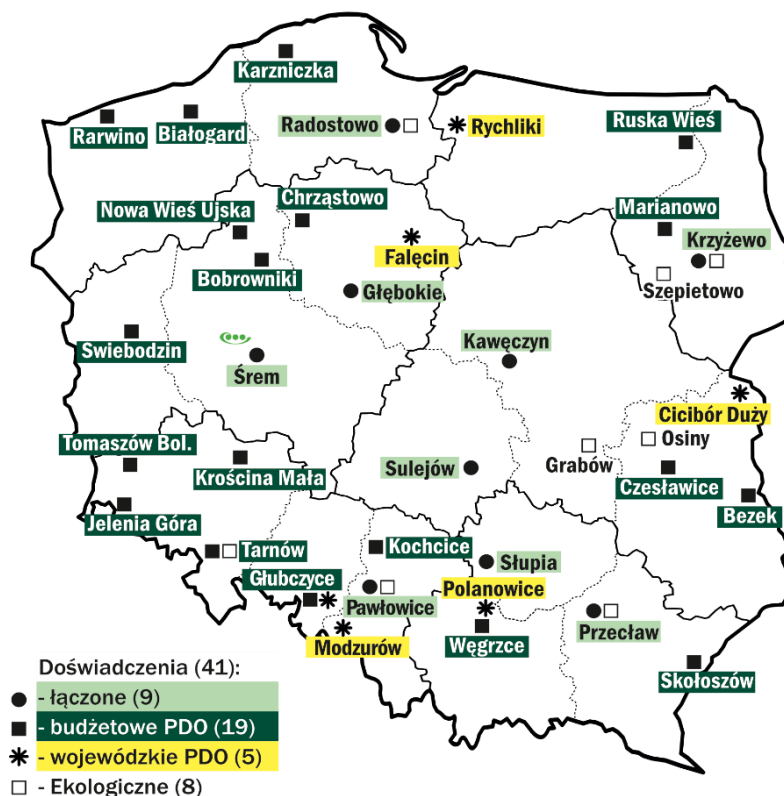
BOBIK

Lokalizacja doświadczeń odmianowych w 2026 roku
(łącznie 32 doświadczenia; liczba badanych odmian – 10)

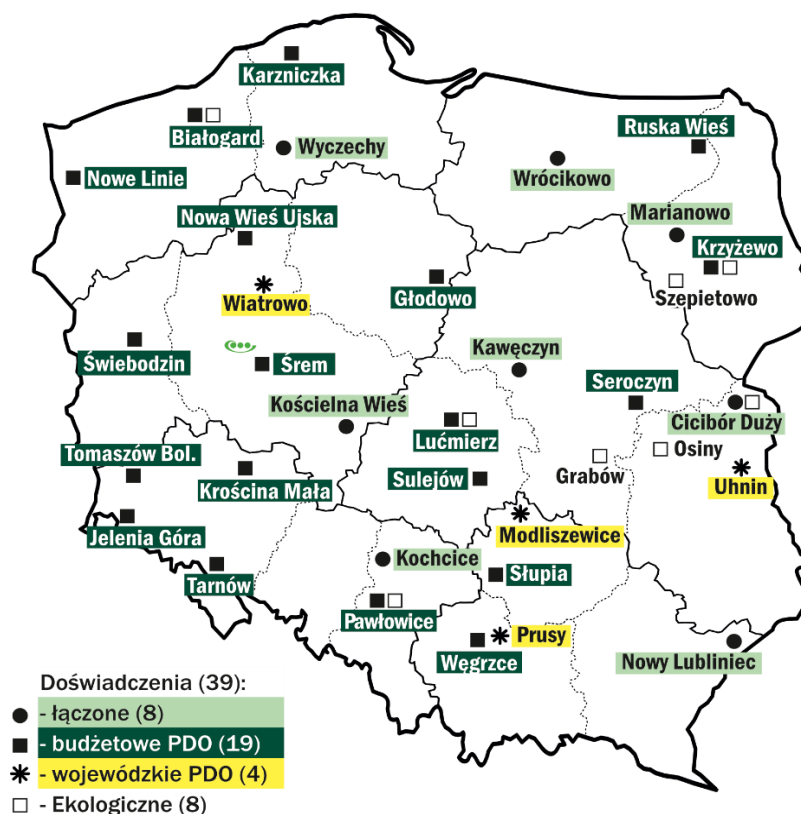
GROCH SIEWNY

Lokalizacja doświadczeń odmianowych w 2026 roku
(łącznie 41 doświadczenia; liczba badanych odmian – 22)

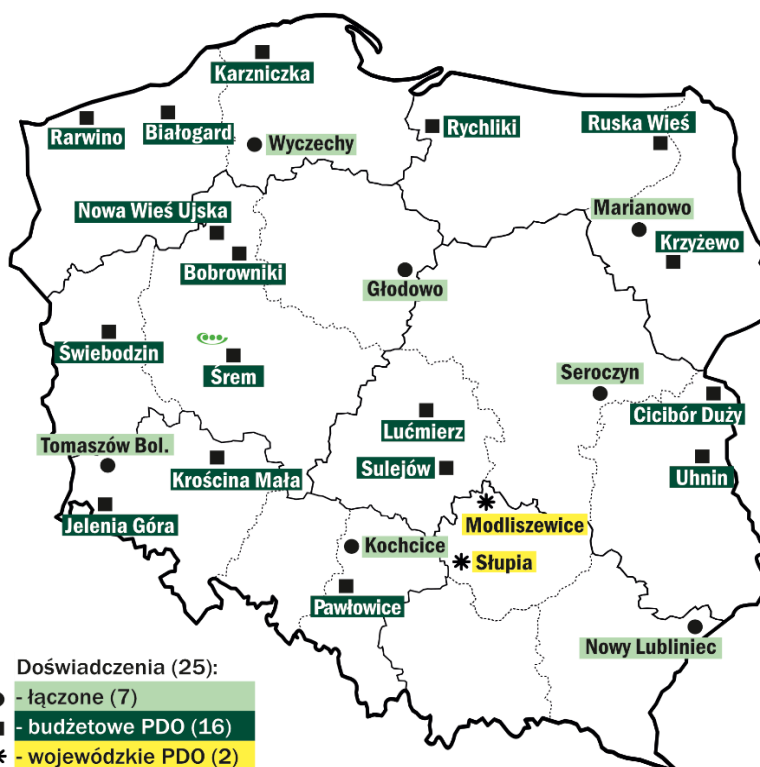
ŁUBIN WĄSKOLISTNY

Lokalizacja doświadczeń odmianowych w 2026 roku
(łącznie 39 doświadczeń; liczba badanych odmian – 16)

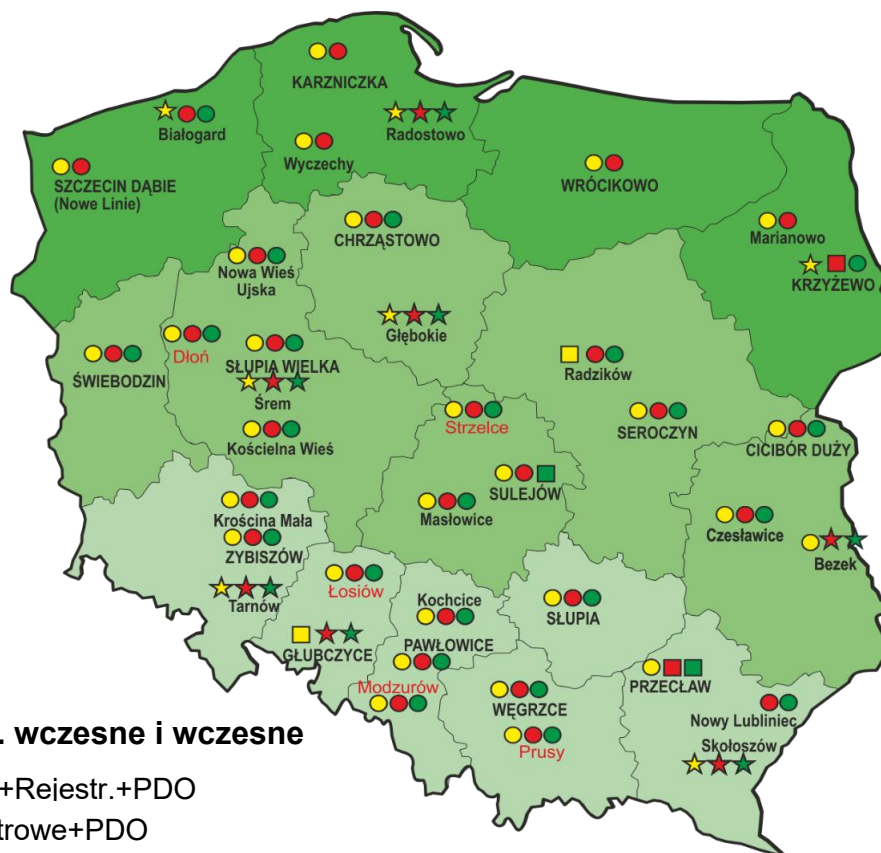
ŁUBIN ŻÓŁTY

Lokalizacja doświadczeń odmianowych w 2026 roku
(łącznie 25 doświadczeń; liczba badanych odmian – 5)

SOJA

**Lokalizacja doświadczeń odmianowych w 2026 roku
(łącznie 115 doświadczeń, w tym doświadczenia EKO;
razem testowanych 37 odmian)**

Odmiany b. wczesne i wczesne

- ★ - Rozp.+Rejestr.+PDO
- - Rejestrowe+PDO
- - PDO

Odmiany średnio-wczesne i śr.-późne

- ★ - Rozp.+Rejestrowe+PDO
- - Rejestrowe+PDO
- - PDO

Odmiany późne i b. późne

- ★ - Rozp.+Rejestr.+PDO
- - Rejestrowe+PDO
- - PDO

Seria I - odmiany bardzo wczesne i wczesne – 36 doświadczeń

- liczba odmian – 6 KR

Seria II - średnio-wczesne i średnio-późne – 37 doświadczeń

- liczba odmian – 19 (16 KR + 3 CCA PDO)

Seria III późne i bardzo późne – 32 doświadczenia

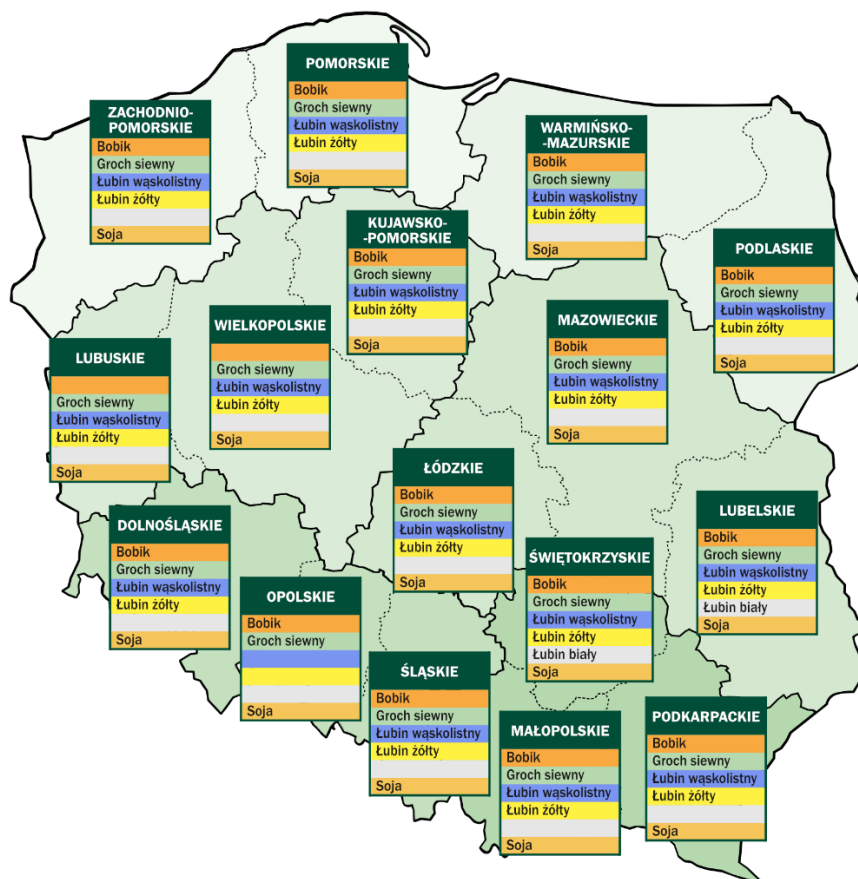
- liczba odmian – 12 (7 KR + 5 CCA PDO)

Doświadczenia specjalne (agrotechniczne) – 4; doświadczenie z ograniczonym doбором (M) – 1; liczba odmian 8-14

Doświadczenia ekologiczne (EKO) – 5; liczba odmian – 10

2. Rekomendacja odmian roślin bobowatych grubonasiennych i soi w roku 2026

Prowadzony obecnie zakres badań roślin białkowych umożliwia powszechną rekomendację odmian roślin bobowatych grubonasiennych i soi (rys. 3). Listy odmian zalecanych pozwalają optymalizować wybór odpowiednich odmian roślin białkowych, a to w znacznym stopniu powinno ograniczyć ryzyko nieudania się uprawy. Ich szczegółowe wykazy można znaleźć pod linkiem: https://coboru.gov.pl/pdo/rekomendacja_woj

Rys. 3. Rekomendacja odmian bobowatych grubonasiennych i soi w poszczególnych województwach w roku 2026

3. Stan Krajowego rejestru odmian soi w roku 2026 i charakterystyka wczesności

Obecnie do Krajowego rejestru (KR) wpisanych jest 47 odmian soi, wśród nich jest 9 odmian bardzo wczesnych i wczesnych, 26 odmian średniowczesnych i średniopóźnych oraz 12 odmian późnych i bardzo późnych. Zdecydowaną większość stanowią odmiany pochodzące z zagranicznych ośrodków hodowlanych. W 2026 roku do KR wpisano pięć nowych odmian: Apulia (wczesność – 3), Euforia (wczesność – 6-7), LID Explorator (wczesność – 5), PRO Dinara (wczesność – 4-5) i PRO Katla (wczesność – 5).

Wczesność jest zasadniczą cechą odmian soi, która determinuje ich przydatność do uprawy w Polsce. Aktualnie na rynku nasiennym w naszym kraju oferowany jest materiał siewny głównie odmian zagranicznych. Zmienność odmian w tym zakresie jest bardzo duża, mimo że odmiany zgłaszane do testów, jak i oferowane do uprawy wg. światowej klasyfikacji wczesności (GM -maturity group) cechują się przeważnie krótkim okresem wegetacji, tj. w zakresie grup GM000 i GM00 (w przypadku tej ostatniej w zdecydowanej mniejszości). Testowanie soi w Polsce, położonej w północnych szerokościach geograficznych wskazuje na znaczące różnice w reakcji odmian. Dodatkowo, przebieg pogody można istotnie modyfikować ich rozwój wegetatywny i generatywny. Obserwowane jest zmienne zachowanie tych samych odmian, gdy są poddane działaniu podobnych warunków zarówno siedliska jak i pogody, ale różni je rejon uprawy (czyli szerokość geograficzna). Można także zaobserwować zmienne zachowanie roślin danej odmiany w latach, w zależności od układu warunków atmosferycznych w sezonie wegetacyjnym, a zwłaszcza od temperatury powietrza, nasłonecznienia oraz ilości opadów. Dobre poznanie reakcji odmian i określenie ich wczesności na podstawie wieloletnich wyników doświadczeń pozwala na trafne definiowanie przydatności odmian soi do uprawy w Polsce. W tym celu niezbędne są doświadczenia ścisłe, realizowane głównie w ramach systemu PDO (porejestrowe doświadczalnictwo odmianowe), dzięki dostępnej na terenie całego kraju bazy doświadczalnej COBORU. Od sześciu lat, w szerokim zakresie testowane są odmiany soi z Krajowego rejestru (KR) i ze Wspólnotowego katalogu odmian roślin rolniczych (CCA). W tym okresie przebadano ponad 100 odmian pochodzących z różnych ośrodków hodowlanych, głównie zagranicznych. W badaniach wartości gospodarczej odmian zwraca się uwagę przede wszystkim na plon nasion oraz długość wegetacji. Duża zmienność długości wegetacji pozwoliła na analizę uzyskanych wyników i wypracowanie sposobu określania wczesności odmian.

Klasyfikację wczesności odmian soi określa się według liczby dni wegetacji liczonej od daty siewu do osiągnięcia dojrzałości żniwnej. Cały zakres zmienności cechy (rozstęp) jest dzielony na równe klasy, a odmiany są odpowiednio do nich przydzielane. Następnie odmianom przypisywana jest ocena w skali 9-stopniowej. Odmiana najwcześniejsza otrzymuje ocenę 1, odmiana najpóźniejsza 9, pozostałe odmiany uzyskują oceny pośrednie.

Ocena w skali	Opis słowny
1	✓ bardzo wczesna
1–2 i 2	✓ bardzo wczesna do wczesnej
2–3 i 3	✓ wczesna
3–4 i 4	✓ wczesna do średniowczesnej
4–5 i 5	✓ średniowczesna
5–6 i 6	✓ średniopóźna
6–7 i 7	✓ późna
7–8 i 8	✓ późna do bardzo późnej
8–9 i 9	✓ bardzo późna

Odmiany soi wpisane do Krajowego rejestru (KR)
(stan 10.06.2026r.)

Lp.	Odmiany	Rok wpisania do KR	Kraj pochodzenia	Wczesność (1-9)	Reprezentant zachowującego odmianę
bardzo wczesne i wczesne					
1	Erica	2017	PL	2	Danko HR sp. z o.o.
2	Adessa	2019	AT	2-3	Saatbau Polska sp. z o.o.
3	Annushka	2019	UA	1-2	Agroyoumis sp. z o.o.
4	Marzena	2020	CA	2-3	PROGRAIN zia s.r.o.
5	Antaria	2023	AT	2	Saatbau Polska sp. z o.o.
6	Vineta PZO	2023	DE	3	IGP Polska sp. z o.o. sp. ko.
7	Acapulca	2024	AT	2-3	Saatbau Polska sp. z o.o.
8	Lajma	2024	PL	2	Agroyoumis sp. z o.o.
9	Apulia	2026	AT	3	Agrosimex sp. z o.o.
średniowczesne i średniopóźne					
10	Mavka	2013	PL	5	Agroyoumis sp. z o.o.
11	Abelina	2016	AT	4	Saatbau Polska sp. z o.o.
12	Maja	2017	PL	5	Agroyoumis sp. z o.o.
13	GL Melanie	2017	AT	5-6	IGP Polska sp. z o.o. sp. ko.
14	ES Comandor	2018	FR	6	Lidea Poland sp. z o.o.
15	Viola	2018	CA	6	Danko HR sp. z o.o.
16	Aurelina	2019	AT	6	Saatbau Polska sp. z o.o.
17	ES Favor	2019	FR	6	Lidea Poland sp. z o.o.
18	Abaca	2021	AT	4	Saatbau Polska sp. z o.o.
19	Ceres PZO	2021	DE	5	IGP Polska sp. z o.o. sp. ko.
20	Magnolia PZO	2021	DE	3-4	IGP Polska sp. z o.o. sp. ko.
21	ES Bachelor	2022	FR	6	Lidea Poland sp. z o.o.
22	Adelfia	2022	AT	6	Saatbau Polska sp. z o.o.
23	Asterix	2022	DE	5	farmsaat Polska sp z o.o.
24	Pamela	2022	AT	3-4	Saatbau Polska sp. z o.o.
25	Pula	2022	DE	6	farmsaat Polska sp z o.o.
26	Wojtek	2022	DE	5	SZB Polska sp z o.o. sp. j.
27	Acassa	2023	AT	4	Saatbau Polska sp. z o.o.
28	Arnold	2023	CH	5	PH Petersen Saatzzucht
29	Astramelix	2024	DE	5-6	farmsaat Polska sp z o.o.
30	Admiralix	2025	DE	4	farmsaat Polska sp z o.o.
31	Impala PZO	2025	DE	4	IGP Polska sp. z o.o. sp. ko.
32	Jolante PZO	2025	DE	5	IGP Polska sp. z o.o. sp. ko.
33	LID Explorator	2026	FR	5	Lidea Poland sp. z o.o.
34	PRO Dinara	2026	BE	4-5	Protealis NV
35	PRO Katla	2026	BE	5	Protealis NV
późne i bardzo późne					
36	Petrina	2017	CA	7	Danko HR sp. z o.o.
37	ES Governor	2020	FR	6-7	Lidea Poland sp. z o.o.
38	Orpheus	2020	PL	7	Agroyoumis sp. z o.o.
39	Trumpf	2020	DE	7-8	SZB Polska sp z o.o. sp. j.
40	ES Chancellor	2021	FR	7-8	Lidea Poland sp. z o.o.
41	ES Conductor	2021	FR	7	Lidea Poland sp. z o.o.
42	GL Susanna	2022	AT	7	IGP Polska sp. z o.o. sp. ko.
43	Astronomix	2024	DE	7	farmsaat Polska sp z o.o.
44	Ikone	2024	DE	7-8	SZB Polska sp z o.o. sp. j.
45	LID Diamantor	2024	FR	7	Lidea Poland sp. z o.o.
46	AY Hercules	2025	PL	6-7	Agroyoumis sp. z o.o.
47	Euforia	2026	PL	6-7	Danko HR sp. z o.o.